

**Y Pwyllgor Iechyd a
Gofal Cymdeithasol**

**Health and Social Care
Committee**

Jayne Bryant AS

Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Jenny Rathbone AS

Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

John Griffiths AS

Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai

5 Ebrill 2022

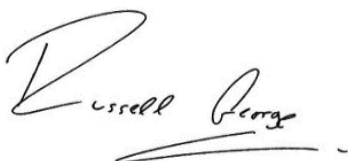
Annwyl Jayne, Jenny a John

Ymchwiliad y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol i anghydraddoldebau iechyd meddwl

Yn dilyn fy [llythyr dyddiedig 14 Rhagfyr 2021](#) at y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, rwy'n ysgrifennu i roi'r wybodaeth ddiweddaraf ichi am y camau nesaf ar gyfer ymchwiliad y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol i anghydraddoldebau iechyd meddwl.

Mae'r dystiolaeth a glywsom eisoes yn dangos yn glir natur drawsbynciol y penderfynyddion o ran anghydraddoldebau iechyd meddwl, a'r atebion posibl. Roeddwn yn falch bod aelodau'r Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol wedi gallu cymryd rhan yn rhai o'r grwpiau ffocws a drefnwyd gennym ym mis Chwefror. Edrychaf ymlaen at barhau i weithio gyda chi a'ch Pwyllgorau i nodi meysydd o ddiddordeb i'r ddwy ochr a chyfleoedd i gydweithio.

Yn gywir

Russell George AS

Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg. We welcome correspondence in Welsh or English.

Ymchwiliad y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol i anghydraddoldebau iechyd meddwl: y wybodaeth ddiweddaraf

Y gwaith hyd yma

Lansiodd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol ymchwiliad i anghydraddoldebau iechyd meddwl ym mis Ionawr 2022. Roedd y cylch gorchwyl yn eang iawn, yn ceisio nodi pa grwpiau oedd fwyaf tebygol o brofi anghydraddoldebau iechyd meddwl, pa rwystrau y maent yn eu hwynebu, a yw polisi Llywodraeth Cymru yn gwneud digon i gydnabod anghenion y grwpiau hyn a mynd i'r afael â hwy, a beth arall sydd angen ei wneud.

Hyd yma, rydym wedi casglu tystiolaeth drwy:

- Lansio galwad agored am dystiolaeth ysgrifenedig, lle daeth dros 90 o ymatebion i law. Mae crynodeb o'r dystiolaeth ysgrifenedig a baratowyd i'w ddefnyddio'n fewnol gan y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol wedi'i atodi'n gyfrinachol.
- Cynnal ymgyrch cyfathrebu digidol i hyrwyddo'r ymchwiliad ac annog pobl i rannu eu safbwyntiau.
- Gweithio gyda 12 o sefydliadau partner i drefnu cyfres o 13 o grwpiau ffocws a dau gyfweiliad manwl gyda chyfranogwyr ledled Cymru. Roedd cyfanswm o 77 o bobl o bob cwr o Gymru wedi cymryd rhan. Hwyluswyd y grwpiau ffocws a'r cyfweiliadau gan Dîm Ymgysylltu â Dinasyddion y Senedd, a lle bo'n bosibl, roedd aelodau'r Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon, y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol yn bresennol. Mae adroddiad yn crynhoi'r canfyddiadau wedi'i gyhoeddi.
- Cynnal sesiynau tystiolaeth lafar ar 24 Mawrth gyda'r Ganolfan Iechyd Meddwl, y Sefydliad Iechyd Meddwl, Comisiynydd Plant Cymru a Chomisiynydd Pobl Hŷn Cymru.

Y themâu sy'n dod i'r amlwg

Ar ôl ystyried y dystiolaeth rydym wedi'i chasglu hyd yma, rydym bellach yn bwriadu trafod pedair thema allweddol sy'n dod i'r amlwg mewn mwy o fanylder:

1. **Iechyd meddwl a chymdeithas:** penderfynyddion ehangach iechyd meddwl, a rôl cymdeithas a chymunedau wrth hybu a chefnogi iechyd meddwl.
2. **Atebion cymunedol:** rôl cymunedau wrth hybu a chefnogi iechyd meddwl, a phresgripsiynu cymdeithasol.
3. **Effaith anghydraddoldebau iechyd meddwl ar bobl sydd â chyflyrau niwroamrywiol:** rydym wedi clywed pryderon sylweddol ynghylch y grŵp hwn yn y dystiolaeth rydym wedi'i

chasglu hyd yma. Mae hwn hefyd yn grŵp amrywiol, a gall llawer ohonynt hefyd brofi anghydraddoldebau sy'n ymwneud â'u nodweddion eraill. Mae'r dystiolaeth yn awgrymu y gall rhai o'r rhwystrau a brofir gan y grŵp hwn—fel diffyg gwasanaethau cydgysylltiedig, ymwybyddiaeth a hyfforddiant cyfyngedig, a chysgodi diagnostig—gael eu profi gan grwpiau a chymunedau eraill hefyd. Felly, bydd edrych ar brofiad pobl sydd â chyflyrau niwroamrywiol hefyd yn ein helpu i archwilio themâu ehangach sy'n effeithio ar grwpiau eraill.

4. **Rôl y gweithlu gofal iechyd a'r gweithlu ehangach:** gan gynnwys ymwybyddiaeth o iechyd meddwl a chydraddoldeb ar draws y gweithlu cyfan, hyfforddiant, gweithio cydgysylltiedig o fewn y gwasanaeth iechyd a chyda sefydliadau eraill, a rôl meddygon teulu fel 'drws ffrynt' i wasanaethau iechyd meddwl.

Rydym yn bwriadu casglu tystiolaeth ar y themâu hyn drwy amrywiaeth o fecanweithiau, gan gynnwys tystiolaeth lafar ffurfiol, ymweliadau a gweithgarwch ymgysylltu pellach. Bydd hyn yn ein helpu i glywed amrywiaeth eang o leisiau, gan gynnwys pobl ag arbenigedd a phrofiad byw a phroffesiynol o'r materion yr ydym yn eu hystyried.

Llywodraeth Cymru

Byddwn yn cynnal sesiwn tystiolaeth lafar yn yr hydref gyda Llywodraeth Cymru. Yn ystod y sesiwn hon byddwn yn defnyddio'r holl dystiolaeth rydym wedi'i chasglu yn ystod ein hymchwiliad, gan gynnwys materion a godwyd yn ein grwpiau ffocws cychwynnol a thystiolaeth ysgrifenedig, yn ogystal â'r dystiolaeth a gasglwn yn ystod tymor yr haf mewn perthynas â'n pedair thema sy'n dod i'r amlwg.

Fel y cytunwyd yn flaenorol, byddwn hefyd yn cydgysylltu â'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i ofyn am ddiweddariad ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru ar y cynnydd a wnaed o ran prif argymhellion a wnaed gan bwyllgorau'r Bumed Senedd mewn perthynas ag iechyd meddwl.

Grŵp cynghori

Er mwyn sicrhau bod profiad byw wrth wraidd ein hymchwiliad, byddwn yn sefydlu grŵp cynghori ar-lein. Bydd y grŵp yn cynnwys 10 i 15 o bobl sydd â phrofiad byw o anghydraddoldebau iechyd meddwl, a gofynnir iddynt ystyried pynciau trafod ar gerrig milltir allweddol yn ystod yr ymchwiliad a rhoi crynodeb o'u safbwyntiau inni. Mae hyn yn debygol o gynnwys, er enghraifft, cyn ac ar ôl y sesiwn dystiolaeth Weinidogol, cyn inni gwblhau ein hadroddiad terfynol, a chyn unrhyw ddadl ar ein hadroddiad yn y Cyfarfod Llawn.

Byddwn yn gweithio gyda sefydliadau partner i nodi a chefnogi aelodau'r grwpiau cynghori, gan dynnu lle bo'n bosibl o'r gronfa o bobl a gymerodd ran yn ein grwpiau ffocws cychwynnol, ac ystyried nodweddion megis lleoliad daearyddol, rhywedd, oedran, ac aelodaeth o gymunedau penodol fel niwroamrywiaeth, lleiafrifoedd ethnig, nam ar y synhwyr, LHDTTC+ a gofalwyr di-dâl.

Gan fod Senedd leuenctid Cymru wedi nodi 'Ein hiechyd meddwl a lles' fel un o'i blaenoriaethau, rydym hefyd yn bwriadu chwilio am gyfleoedd i weithio gydag Aelodau Senedd leuenctid Cymru fel y bo'n briodol.